

Aan de staatssecretaris van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer B. van 't Wout
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

datum 14 september 2020 ons kenmerk RvB.82/20/CvdL/ck

Betreft: Herstelactie kindgebonden budget en motie Omtzigt en Bruins

Mijnheer de Staatssecretaris,

In deze brief gaan we in op uw verzoek van dd 14 juli 2020 naar aanleiding van de motie Omtzigt en Bruins. U vraagt ons de uitvoerbaarheid van het voorgestelde werkproces voor de Sociale verzekeringsbank (SVB) te beoordelen. Voordat we ingaan op de uitvoerbaarheid voor de SVB, achten we het van belang om de context te schetsen waarbinnen het maatschappelijk effect moet worden behaald. In deel I beschrijven we de huidige rolverdeling tussen de SVB en Belastingdienst Toeslagen binnen de kindregelingen, de uitdagingen die we tegenkomen en we markeren het effect van de herstelactie kindgebonden budget op de SVB los van de motie. In deel II beoordelen we de uitvoerbaarheid van de processtap die is belegd bij de SVB en gaan we in op de vragen die u ons heeft gesteld.

I: De rolverdeling in de kindketen kinderbijslag-kindgebonden budget

Het recht op kinderbijslag is een randvoorwaarde voor het kindgebonden budget

De rolverdeling tussen de uitvoerders van de kinderbijslag en het kindgebonden budget is wettelijk vastgelegd: de SVB stelt het recht op kinderbijslag van de aanvrager vast en geeft deze informatie door in een bericht door aan Belastingdienst Toeslagen. De SVB stelt de kinderbijslag vast en keert uit, het kindgebonden budget wordt vastgesteld en uitgekeerd door Belastingdienst Toeslagen. Binnen de keten is de vaststelling van het recht op kinderbijslag de basis voor het adequaat toekennen van het kindgebonden budget. Bij alleenstaande ouders wordt het financiële belang van de toekenning kinderbijslag extra groot vanwege de ALO-kop op het kindgebonden budget: die is gekoppeld aan de aanvrager van de kinderbijslag. Om die reden wordt voor het bieden van maatwerk bij co-ouderschap en de vrouwenopvang, vooral naar de SVB gekeken.

Toepassen Europese regelgeving bij de SVB belegd

De internationale uitvoering vergt meer. De nationale rolverdeling, zoals hierboven is geschetst, blijft in principe overeind in de internationale uitvoering. Maar de kinderbijslag en het kindgebonden budget zijn aangemerkt als gezinsbijslagen en exporteerbaar. Dat betekent dat op grond van Europese regelgeving, Nederland zorg moet dragen voor een juiste toekenning van deze beide kindregelingen als er in Nederland "samenloop" is met buitenlands recht op vergelijkbare regelingen. Er moet bepaald worden welk land met voorrang betaalt en hoe hoog de uitkering van het totaal aan "gezinsbijslag" is.

De SVB heeft in de kindketen deze extra taak als verbindingsorgaan: de SVB bepaalt bij toekenning van de kinderbijslag ook of Nederland met voorrang betaalt of de gezinsbijslag moet aanvullen. Deze informatie geeft de SVB ook door aan Belastingdienst Toeslagen. In geval Nederland met voorrang betaalt, blijft de rolverdeling zoals die nationaal ook is en betalen beide uitvoerders de eigen uitkering uit. In geval Nederland aanvult, stelt Belastingdienst Toeslagen het recht op kindgebonden budget wel vast maar keert dit niet uit. Het bedrag wordt beschikbaar gesteld aan de SVB, die de kinderbijslag en het kindgebonden budget verrekent of anticumuleert met de gezinsbijslag uit het buitenland. De SVB keert de gezinsbijslag rechtstreeks uit aan deze groep mensen en onderhoudt contact met buitenlandse zusterorganen.

Verbeteren toekenning kindgebonden budget internationaal is onderwerp van gesprek

Het verbeteren van het hierboven geschetste reguliere proces voor de vaststelling van de gezinsbijslag en met name het kindgebonden budget is al onderwerp van gesprek tussen SZW, Belastingdienst Toeslagen, Financiën en de SVB. De vaststelling van het recht op kindgebonden budget in een internationale context is complex. Dit komt door het feit dat Belastingdienst Toeslagen niet altijd over de volledige gegevens beschikt op het moment van toekenning van het kindgebonden budget. Daarbij komt dat de systematiek voorlopig toekennen voorschrijft, daarna definitief vastgesteld wordt én dat alleenstaanden een veel hoger kindgebonden budget ontvangen door de ALO-kop. We hebben de afgelopen jaren dan ook gezien dat er regelmatig hoge bedragen worden uitgekeerd vanwege de voorlopige vaststelling op grond van een alleenstaande ouder (inclusief ALO-kop), die bij de definitieve vaststelling gecorrigeerd moeten worden omdat er toch sprake was van een partnerschap. Er wordt onderzocht op welke wijze te hoog uitkeren en maanden later internationaal terugvorderden, in de toekomst voorkomen kan worden.

De huidige rolverdeling in de keten, de uitdagingen die er sowieso zijn in de nationale en internationale uitvoering, vormen de context waarin de SVB zich vanaf 2019 geconfronteerd zag met de herstelactie kindgebonden budget.

De herstelactie kindgebonden budget veroorzaakt extra werk voor de SVB

In de keten betekende het vaststellen van het kindgebonden budget als gevolg van de herstelactie dat er in 2019 opnieuw een beroep werd gedaan op de SVB voor het leveren van gegevens. We begrijpen dat voor de herstelactie kindgebonden budget, aangezien het gaat om bekende werkprocessen, destijds geen aparte toets is uitgevraagd op de uitvoerbaarheid. De omvang van de operatie heeft echter wel een fors beslag op de organisatie gelegd.

Ter verificatie heeft de SVB in de eerste plaats bijgedragen aan het vaststellen van het recht op kindgebonden budget met terugwerkende kracht door het in 2019 opnieuw leveren van rechthebbenden kinderbijslag over de herstelperiode 2013-2017.

Daarnaast veroorzaakt de herstelactie extra werk in 2020 in de internationale uitvoering en als zusterorgaan:

- In de rol van uitvoerder van de gezinsbijslag: het gaat hierbij om ca 16.000 extra handmatige en gespecialiseerde gevalbehandelingen, met terugwerkende kracht over de herstelperiode 2013-2017. Dit is handmatig werk.
- De SVB zal als verbindingsorgaan voor Nederland de zusterorganen die het grootste aantal herstelbetalingen ontvangen, separaat informeren over de herstelactie.

Deze werkzaamheden zijn nog niet afgerond. De extra kosten zijn toegelicht in de Bijlage en bedragen ca € 1,5 miljoen.

We komen toe aan de uitvoerbaarheid van de motie. De maatschappelijke doelstelling om in het kader van de herstelactie het kindgebonden budget in één keer goed vast te stellen en uit te keren aan ouders die daar recht op hebben, onderschrijven wij.

II: De uitvoerbaarheid van het werkproces naar aanleiding van de motie Omtzigt en Bruins

De motie Omtzigt en Bruins is ingediend in het kader van de herstelactie kindgebonden budget en roept op om niet eerder tot nabetaling in het buitenland over te gaan dan wanneer alle relevante gegevens bekend zijn en daarop nauwgezet de nabetaling te doen. Om aan de motie tegemoet te komen, is het wenselijk om bij de uitvoering van de herstelactie een extra check in te bouwen op de aanwezigheid van een partner in het buitenland. Deze check vindt plaats bij mensen die verder geen recht hebben gehad op een andere toeslag.

Uw voorstel voor een nieuw ketenproces in het kader van de herstelactie bestaat uit twee stappen:

1. Belastingdienst Toeslagen vraagt aan de burgers die in de bestaande registraties geen partner hebben of zij een partner hadden in de periode waarover herstel plaatsvindt. Als het op basis van de reactie van de burger mogelijk is een huwelijkspartner te kunnen vaststellen, wordt het recht op kindgebonden budget over de herstelperiode vastgesteld.
2. Als de burger geen reactie geeft of aangeeft alleenstaand te zijn vraagt vervolgens de SVB bij het relevante zusterorgaan uit of er een partner bekend is. Het resultaat van deze uitvraag wordt door de SVB aan Belastingdienst Toeslagen doorgegeven, waarna het recht op kindgebonden budget over de herstelperiode wordt vastgesteld.

Vooraf: Hersteloperatie verantwoordelijkheid Belastingdienst Toeslagen

De SVB draagt zoals hierboven aangegeven bij aan de herstelactie. Bovenstaand procesvoorstel als gevolg van de motie gaat echter verder en doet wederom een beroep op de SVB. Dit bovenop de aparte organisatie voor de herstelactiviteiten met extra capaciteit en middelen die is gevormd naast Belastingdienst Toeslagen. Het is in dat verband de vraag of het belasten van de SVB met deze extra, eenmalige en nieuwe taak logisch en wenselijk is. Het nagaan van deze specifieke AWIR-partnergegevens bij zusterorganen is geen regulier werk voor de SVB, noch voor zusterorganen, en kan juridisch gezien ook onder verantwoordelijkheid van Belastingdienst Toeslagen opgepakt worden. Dit voorkomt dat de hersteloperatie de SVB verder belast.

Vooraf: Afhankelijkheid zusterorganen voor behalen resultaat

We merken ook op dat bij het herstelwerk in een internationale context geen garanties gegeven kunnen worden dat derde partijen, de zusterorganen in het buitenland, medewerking verlenen en ook het buitenlands recht op gezinsbijlagen gaan herzien met terugwerkende kracht. Meerdere Europese rechten worden onderling verrekend om tot één uitkering gezinsbijslag te komen. Een wijziging in de Nederlandse vaststelling kindgebonden budget, leidt doorgaans tot een nieuwe bepaling van de gezinsbijslag en tot een actie in het buitenland door het zusterorgaan. We achten het onwaarschijnlijk dat dit volledig en juist door alle zusterorganen uitgevoerd gaat worden.

De terugwerkende kracht en de duur van de herstelperiode is een extra complicatie voor de vraag om gegevens aan zusterorganen in het buitenland: de periode 2013-2017 is dermate lang geleden dat er veel veranderd kan zijn in het leven van ouders en hun kinderen. Ouders kunnen bijvoorbeeld in de tussentijd gescheiden zijn of niet langer klant zijn bij de desbetreffende instantie. Bovendien moeten de gegevens voor elk jaar worden uitgevraagd voor het juist vaststellen van het recht.

Dit leidt tot de constatering dat de uitvoerder zich kan *inspannen* om ervoor te zorgen dat elke ouder krijgt waar die recht op heeft door contact te zoeken met een zusterorgaan, maar dit niet kan garanderen. Het valt niet uit te sluiten, door de afhankelijkheid van andere partijen en de kwetsbaarheid van gegevens over het verleden, dat ouders *niet, meer of minder* zullen ontvangen waar zij recht op hebben.

De toelichting in Deel I van deze brief en de zojuist genoemde aandachtspunten, illustreren de noodzaak om binnen de keten het gesprek te voeren over de verwachtingen van de opdrachtgever en de mogelijkheden van Belastingdienst Toeslagen zelf, de herstelorganisatie en die van de SVB om het beoogde maatschappelijk effect te behalen. De concrete uitvoerbaarheid van de motie en het beoogde aandeel van de SVB hebben we uiteraard getoetst. Hieronder gaan we nader in op de specifieke inzet die de SVB wordt toebedeeld in het kader van deze motie en gaan we achtereenvolgens in op de door u gestelde vijf vragen:

1. Is het voorstel uitvoerbaar en handhaafbaar? Zo ja, onder welke voorwaarden?

Het proces van een eenmalige extra aanvraag over een deel van de klanten bij zusterorganen is uitvoerbaar voor de SVB. Het vergt de inrichting van een nieuwe gegevensuitwisseling, nieuwe werkprocessen voor zowel de SVB als zusterorganen, het aantrekken en opleiden van mensen die handmatig gegevens verwerken. Dit vergt in de eerste plaats voorbereidingstijd en kan niet binnen bestaande capaciteit worden opgepakt zonder dat dit ten koste gaat van reguliere processen, die al onder druk staan. Het klantcontact rondom de eenmalige herstelactie blijft de verantwoordelijkheid van Belastingdienst Toeslagen. De zusterorganen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van gegevens. Het ligt dan ook niet in de rede dat de SVB ingaat op activiteiten op het terrein van handhaving.

Het werkproces is uitvoerbaar voor de SVB, mits:

- Belastingdienst Toeslagen de rechtstreekse aanvraag bij burgers vormgeeft. Dit is de meest kansrijke stap, want deze werkwijze levert op relatief korte termijn directe informatie op voor de vaststelling van het kindgebonden budget bij de uitvoerder. Hoe meer reacties van ouders zelf komen, hoe minder afhankelijkheid er is van de zusterorganen en hoe sneller ouders krijgen waar zij recht op hebben. Het advies is daarbij uit te gaan van vertrouwen: de opgave van ouders, ook als ze aangeven alleenstaand te zijn, zou voldoende moeten zijn voor vaststelling van de herstelbetaling.
- Belastingdienst Toeslagen is bij de tweede processtap helder (naar de SVB) over criteria aan aanvraag en levering/verwerking richting de zusterorganen. Denk niet alleen aan namen, geboortedata maar waar mogelijk ook aan klantnummers als kenmerken die een zusterorgaan kan gebruiken voor het aanvullen van de gegevens. Naast gehuwden, zijn er ook andere partnerschappen die in Nederland wel beschouwd worden als AWIR-partner van belang voor de hoogte van het kindgebonden budget en in het buitenland niet. Vooraf moet duidelijk zijn of de gevraagde informatie juist opgevraagd en verwerkt kan worden bij de vaststelling door Belastingdienst Toeslagen.
- Voor de tweede processtap van de SVB is een half jaar voorbereidingstijd nodig na de formele opdrachtformulering van SZW aan de SVB. In volgorde komt de stap van de SVB na die van Belastingdienst Toeslagen. De tijd is nodig voor het opstellen van brieven en formulieren, de werving en opleiding mensen en de afstemming met Toeslagen en zusterorganen.
- Er moet vooraf duidelijkheid zijn wat te doen bij hoge doorlooptijd en het uitblijven van een reactie van zusterorganen. In de huidige uitvoering is de doorlooptijd in verschillende landen, nog versterkt door de Coronacrisis en het effect op wederzijds contact, zeer hoog. Van ca 4 maanden in Duitsland tot een jaar in Polen en dan gaat het over lopende rechten. Hoe wordt vastgesteld bij "geen reactie"? Het is belangrijk dat Belastingdienst Toeslagen als verantwoordelijke voor de vaststelling

vooraf aangeeft wat daarmee moet worden gedaan. De SVB doet de suggestie om dan vast te stellen volgens het principe “geen ALO-kop, tenzij”.

- Formele opdracht van SZW aan de SVB voor de eenmalige uitvraag van deze gegevens omdat er geen juridische grondslag is voor deze taak;
- Vergoeding van de gemaakte uitvoeringskosten op basis van 1600 rechten, mogelijk met meerdere beschikkingen per aanvrager;

2. Op welke datum is uitvoering van het voorstel haalbaar en wat is de geschatte doorlooptijd?

De voorbereidingstijd bedraagt minimaal een half jaar voor de SVB. De doorlooptijd schatten we nu in op een jaar en vier maanden. De doorlooptijd is afhankelijk van de tijd die Belastingdienst Toeslagen en zusterorganen nemen danwel gegund wordt. Daarna volgt uiteraard nog het vervolg op de herstelactie, dus de vaststelling en uitkering en een periode van verantwoording. De SVB verwacht dat deze werkzaamheden in 2022 doorlopen en het is niet ondenkbaar dat deze actie niet voor 2023 afgerond zal worden.

3. Wat is het effect op de uitvoeringskosten?

Een inschatting en onderbouwing van de uitvoeringskosten treft u in de bijlage aan. Het totaal aan eenmalige uitvoeringskosten bedraagt € 0,7 miljoen als gevolg van de motie Omtzigt en Bruins, die gespreid over de jaren 2020-2023 betrekking hebben. In de Bijlage staat een overzicht van de benodigde capaciteit voor deze extra processtap als gevolg van de motie, alsook een opbouw van de extra kosten die veroorzaakt worden door de herstelactie als geheel.

4. Wat zijn de effecten op de klant en de benodigde capaciteit? Ik verzoek u daarbij aan te geven wat het voorstel betekent voor de communicatie aan klanten?

Voor de klant betekent de processtap waarvoor de SVB wordt benaderd, een extra waarborg dat een uitkering die men mogelijk niet verwachtte, juist wordt vastgesteld. Maar een herstelbetaling kan ook weer gevolgen hebben voor de klant. Het kan ook onzekerheid meebrengen, mogelijk volgen terugvorderingen in het buitenland en er is bij een substantiële uitkering mogelijk effect op andere inkomensafhankelijke uitkeringen. Die effecten zijn voor de SVB niet vooraf te overzien. De informatievoorziening over de herstelactie zelf, dus het informeren, het beschikken, bezwaar en beroep én het bijbehorende klantcontact is een taak die is belegd bij Belastingdienst Toeslagen.

Voor de tweede processtap zijn zusterorganen ook klant. De SVB zal als verbindingsorgaan voor de Nederlandse gezinsbijslagen de zusterorganen informeren over deze uitvraag van gegevens.

5. Wat zijn de gevolgen voor de informatievoorziening, gegevensuitwisseling en de ICT-systemen?

Het uitvragen van gegevens bij een zusterorgaan, buiten de procedure van aanvraag en toekenning van een uitkering, is geen regulier proces. In het voorstel van SZW wordt om specifieke informatie gevraagd uit verschillende jaren gelegen in het verleden. Daardoor kan er geen gebruik worden gemaakt van de Europese procedure van E-formulieren, of van de elektronische versie daarvan binnen EESSI. De gegevens zullen niet opgenomen worden in het systeem van de SVB. Daarnaast kan op grond van de AVG, informatie uit het verleden vernietigd worden of vernietigd zijn als de doorlooptijd oploopt.

Gezien het eenmalige karakter van de uitvraag en de afhankelijkheid van buitenlandse instanties is het niet lonend om hiervoor een duurzaam, ict- ondersteund proces in te richten, hetgeen betekent dat de verzoeken veelal schriftelijk zullen worden gedaan. Voor zover een elektronische uitwisseling mogelijk is met bepaalde zusterorganen, is het bovendien noodzakelijk om de uitwisseling van deze persoonsgegevens met het buitenland AVG proof te laten verlopen.

Juridisch gezien is voor een structurele gegevensuitvraag aan het buitenland, door de SVB, ten behoeve van de uitvoering van de Awir door Belastingdienst Toeslagen aanpassing van artikel 34, lid 2 Wet Suwi nodig. Dat is niet tijdig gereed voor de eenmalige herstelactie. SZW dient de SVB een formele opdracht te geven, om diensten te verrichten voor gegevensverkeer met het buitenland ten behoeve van de uitvoering van de Awir, meer specifiek de herstelactie kindgebonden budget door Toeslagen. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij artikel 2, tweede lid van Verordening (EG) nr. 987/2009 dat de mogelijkheid biedt om indirect via het verbindingsorgaan gegevens uit te vragen voor het orgaan dat het recht op kindgebonden budget juist moet vaststellen.

Concluderend ten aanzien van de uitvoerbaarheid van het werkproces kan gesteld worden dat de processtap uitvoerbaar is voor de SVB, mits aan de randvoorwaarden wordt voldaan. De afhankelijkheden van Belastingdienst Toeslagen en de zusterorganen zijn zeer groot. Het maatschappelijk effect van de inspanningen van de SVB en onze ketenpartners voor deze groep is niet te garanderen.

Afsluitend

We hebben aan de hand van de huidige rolverdeling en uitdagingen de uitvoerbaarheid van het werkproces naar aanleiding van de motie beoordeeld en in de context geplaatst. We gaan graag nader met u en Belastingdienst Toeslagen in gesprek over de wijze waarop we ouders tegemoet kunnen komen. De complexiteit van de herstelactie internationaal laat goed zien wat het inhoudt om in een keten te werken met alleen al in Nederland twee wetten, twee stelsels met verschillende definities, twee uitvoerders met eigen werkprocessen en IT systemen. Dit is ons dagelijks werk en een complexe opgave.

De SVB heeft de ambitie om de uitvoering in de keten verder te verbeteren, zowel nationaal als internationaal. Aan een andere tafel voeren we naar aanleiding van het IBO Toeslagen ook gesprekken over de toekomst van toeslagen en heeft de SVB conform de opdracht in de SZW meibrief een uitvoerbaar alternatief voor het kindgebonden budget op tafel gelegd. Een integrale kindregeling, één regeling belegd bij één uitvoerder. Deze variant, gebaseerd op de kinderbijslag, biedt ouders meerwaarde en levert ook voor de internationale uitvoering concrete aanknopingspunten voor vereenvoudiging en verbetering. Ook daarover blijven we graag met u in gesprek.

Hoogachtend,
Sociale Verzekeringsbank

drs. C.H.L.M. van de Louw
Lid Raad van Bestuur

Bijlage 1:

Overzicht uitvoeringskosten

Nieuw werkproces als gevolg van motie Omtzigt en Bruins

De SVB schat in dat in totaal een bedrag van € 0,7 mln. nodig is om de extra processtap naar aanleiding van de herstelactie en de motie Omtzigt te kunnen uitvoeren. Het betreft voornamelijk personeels- en opleidingskosten voor de benodigde externe inhuur, gebaseerd op prijspeil 2020 en uitgaande van het maximum van 1600 klanten.

Kosten:

- Uitwisseling, inclusief kluis en opstellen brieven e.d.: ca € 43.000
- Opleiding: ca € 180.000
- Handmatige uitvoering inclusief de werving en aanstelling van 5 fte extra capaciteit: ca €480.000

Kosten voor afstemming in de nationale en internationale keten door gespecialiseerde adviseurs is regulier werk en zijn daarmee niet opgenomen.

Extra werk SVB als gevolg van herstelactie kindgebonden budget

De kosten voor de gegevenslevering en extra gevalbehandelingen naar aanleiding van de herstelactie over meerdere jaren bedragen in totaal op afgerond € 1,5 miljoen:

- Handmatige gevalbehandeling ca 12.000 * 1,5 uur "BS2"beschikkingen, informeren zusterorgaan want Nederland keert bij voorrang uit: ca € 840.000
- Handmatige gevalbehandeling ca 4500 * 3 uur "BS3"beschikkingen, anticumuleren en uitkeren want Nederland vult aan: ca € 620.000

Centrale werkzaamheden ivm gegevenslevering (voor opstarten rechten in het verleden), PIA en beschikbaar stellen nieuwe beschikkingen herstelbetalingen bedragen ca € 8000 en zijn in 2019 gemaakt en hier niet opgenomen.

Op basis van reeds geleverde beschikkingen dit jaar zijn de inschattingen bepaald over aantal uur en aantallen cf opgave Belastingdienst Toeslagen 2020-6. Daarbij wordt opgemerkt dat de minst complexe beschikkingen het eerst zijn geleverd.

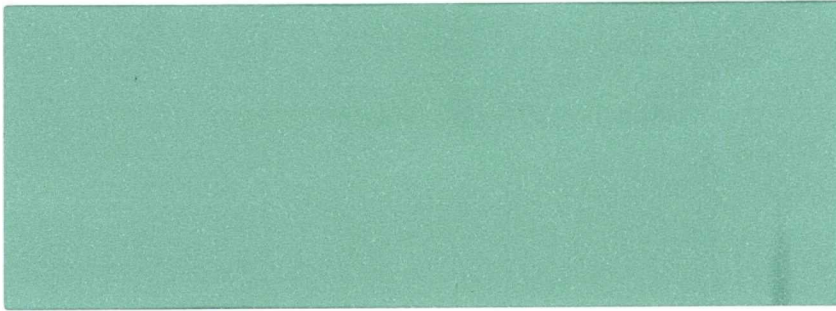
Gedetailleerde uitwerking van bovenstaande kosten zijn beschikbaar. Voor nieuwe werkzaamheden is een extern tarief gehanteerd, voor het reguliere extra werk een intern tarief. In totaal ramen wij de kosten voor de SVB als gevolg van de herstelactie kindgebonden budget, inclusief de kosten voor extra werkproces naar aanleiding van de motie Omtzigt en Bruins op afgerond € 2,2 miljoen.

Sociale Verzekeringsbank

Hoofdkantoor
Postbus 1100, 1180 BH Amstelveen

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Brieven voortaan digitaal ontvangen?
Maak met DigiD uw eigen Berichtenbox op mijn.overheid.nl

FX2CC #X830X0X#00#0000#

MINISTERIE VAN SZW
17 SEP. 2020
SCANPLAZA

Is deze post niet voor u?

Volgt u dan alstublieft deze drie stappen:

1. De geadresseerde

is niet bekend op dit adres

is overleden

is verhuisd naar:

Straat en huisnummer _____

Postcode en plaats _____

2. Schrijf voorop de envelop 'retour afzender'

3. Stop de envelop in een brievenbus

Bedankt voor uw moeite!